

สุพรรณมัจฉา

สุพรรณมัจฉา ภายหลังได้ออจันท์ ท่อนบนเป็นมนุษย์ ท่อนล่างเป็นปลา
เป็นบุตรของ ทศกัณฐ์ กับนางปลา

แสดงรูปนาเรศ สุพรรณมัจ ฉาเฮย

พิณเทียมทองอุบัติ ฝ่องพัน

ธิดาทศเศียรภษัตริย์ มาตุเรศ ปลาแฮ

ที่ลักคานศิลาอัน สมุทรครึ่งถมถน

บทกลอน : เรืองรามเกียรติ์

ผู้แต่ง : สันตกวีสมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

สุพรรณมัจฉา ตัณณะครในรามเกียรติ์ ลำดับ ๑๒ ... โดยนักกลอน KV ๒๑

สุพรรณมัจฉา

“แสดงรูปนาเวศ สุพรรณมัจฉาเฮย

มีเดียมทองอุบัติ ฝั่งองพัน

ธิดาทศศิษฐ์รักษ์ตรีย์ มาตุเรศ ปลาแฮ

ที่ลักคาบศิลาสิ้น สมุทรครั้งถมถน

บทกลอน : ไร้องรามเกียรติ์

จะกล่าวถึง หนึ่งองงค์ ทรงเสฉาง มีเรือร่าง ต่างไป ให้องน
กายสิ้นเดด ขอนมอง หนึ่งองหน้ามด มีท่อนบน เป็นคน ล่างเป็นปลา

ครั้งพระราม นำทัพ รบกับยักษ์ อุปสรรค มหาสมุทร ดุดขวางหน้า
แนวจำเป็น ตัณณะมุ่ง กรุงองกา จึงตั้งสร้าง มรรคา กวีทาการ

ให้หนีพิท กับหนุมาน ผล่านพลัง รัชมสร้างทาง ข้ามสมุทร ฤตเหนือย่อน
ถมศิลา หนึ่งใหญ่ ใส้ลาคร แรงนั้นทอน ทร่อนศิลา มรรคาไม่มี

เหนือจากทำด ทดกัณฐ์ มีบัญชา ให้สุพรรณมัจฉา ไล่ภาตรี
ดุกฤตรัก อกนวงปลา ทรงฉาวี นำบริวาร มากมี ย้ายที่ศิลา

เหล่าฉานร รัอนศิลา มาคตาใด ปลาร้อมใจ ย้ายไป ไกลเกินคัว
หนุมาน ชั่งองใจ ใยศิลา ไม่ท้อมหัน พันธารา มหานที

จอมฉานร ธรไป ใต้ธารา พบฝูงปลา คาบศิลา พาย้ายหนี
หัวหน้าปลา สุพรรณมัจฉา บัญชาชี้ จึงชักตรี ใส้ล่า หลั่งฆ่าตาย

บุกต์อติ นารี ศรีสมุทร
จากโกรธแค้น เป็นแค้นรัก สดักใจ

สิงใจอ่อน ผ่อนโทษ โกรธลดทลาย
ใจถึงใจ ได้นารี เป็นศรีภรรยา

“เมื่อนั้น
ได้ร่วมรสรักภิรมยา
อับแบบแผนจิตพิศวง
แค้นรักแค้นสวาทจะขาดใจ
สืมเล่นในทำนองขลุ่ยธาร
สืมอายสืมองค์ก็ลยา

หนอนางสุพรรณมัจฉา
กับวายุบุตรอุษมิไกร
งดงงงด้วยความพิศมัย
อรทัยสืมกัณโศพระบิดา
สืมฝูงบริวารมัจฉา
เสนาหาเพิ่มพูนพันทิว”

บทกลอน : เรืองรามเกียรติ์

ด้วยหลงรัก หนนมาน ขวัญภักตดา
ให้บริการ ใหญ่ใหญ่ มลายหน้าที

สิงลุ่มเล็ก สักศิลา เล็กราลี
จรลี ไร้พล พันมรรคา

การยักย้าย ศิลา คราไร้พล
ได้ถูกสิง ยิงหนนมาน ขวัญบริขา

ส่อนหน้ามล ตั้งครรภ์ ฤทธรรษา
ตั้งชื่อว่า มัจฉาฯ ทำนุใจ

นางหวนโทษ ทศกัณฐ์ ทำนบิตา
ให้ย้ายศิลา กลับกลายมา ได้ถูกขย

รู้ว่าธิดา เสเพล เกล่ ไถ่
ตัดสินใจ ทั้งถูกขย ไว้ขยน้ำ

โมยราพ พญาักษ์ เมื่อบาดาล
สิงหา ไป ขยับเลี้ยง เยี่ยงบุญธรรม

มาพบพาน กุมาร คณาพุกขัก
คืออวีรกรรม สุพรรณมัจฉา ธิดาักษ์

ผู้ประพันธ์ : สติตย์พันธ์ ธรรมสติตย์

ดูพรรณไม้ดู

งามดังดอกไม้...เอกราช...ดูพรรณไม้ดู

ท่าอนมนเป็น...มนุษย์...ดูพรรณไม้ดู

บุตรีของ...ทศพัทตร์...เจ้ายักษา

แม่เลี้ยงดู...ผู้พิ่มพัก...รักอนงค์

ณ คราเมื่อ พระราม ทำศึกใหญ่

แทบเอยอกกลับ นคร ยี่สิบเจ็ดวัน

พระรามสั่ง บัญชา ให้หนุมาน

ทำถนนข้าม มหาสมุทร ไกลสุดตา

ทำถนน...หนทาง...ทั้งคืนวัน

ระดมวานร น้อยใหญ่ ในปถพี

ทศกัณฐ์ ทราบเสียง ชุ่นเคืองใจ

ระดมปลาดู บิหาร อันพร้อมพรัก

คาบกำนหิน ลั่นพราก อากถน

หวังไว้ว่า ท้าพระราม จำจากจร

เกิดอาเพศ เหตุใด ใครเอยกรู้

ถนจนจบ...ไม่เสียด...ด้วยฝูงปลา

หนุมาน นั้นเกรี้ยวหนัก ชักตรีเือง

หวังเช่นหมา ห่วงหน้านั้น แลนจับไร

หนุมาน ประสบบ พบพัทตร์เจ้า

ดกหลุมรัก...สลักใจ...ในแกนดา

พิภพยา สิ้นเวลาอันทรุ สิ้นเลือดฉาย

ด้วยนางคือ...ปลา ไชรี...ให้งวอง

กับนางปลา รัตนมัย สมประสัค

ด้วยผูกพัน...มั่นคง...ยังยงยืน

ยกทัพไป...ดีสงกา...พาละอื่น

ด้วยมีเงิน น้ำกว้าง ขวางมรรคา

พร้อมนิลพัท จัดการ แก้วปัญหา

ยกทัพสู่...กรุงลงกา...ตามราวี

ด้วยมุ่งมั่น...ตามทิ้ง...ถึงถิ่นที่

ชนกำนหิน ถมวาริ มีหยุดพัก

จึงขอให้ ดูพรรณไม้ดู แจ้งประสัค

ด้วยปกปัก...รักษา...พระนคร

กระทำจน ภัณฑ์พัง อย่างรีบร้อน

สักต้องถอน วิปลกกลับ ไกลลับตา

หนุมาน...ดำน้ำดู...ซึ่งรู้ว่า

ถูกเกณฑ์มา ขนหินทั้ง ยังแค้นใจ

มุ่งแทงเถื่อ ให้เนื้อขาด ปราศเข้าใส่

ต้องสิ้นชีพ...ตักษัย...วายชีวา

แม่โถมเฉลา งามเด่น เป็นนักหนา

เกียจดูพรรณ ไม้ดู มาเป็นเมีย

นางเล็งลัม มั่งร้าย ทำลายถนน
กับหนูมาน ได้บุตรสาว เล้าคดเคี้ยว

หน้าเป็นลิง ละม้าย คล้ายตั้งพ่อ
ด้วยหนูมาน ๗๐๓นักสู้ ผู้เป็นบิดา

เธอผู้นี้...มีนามว่า...มัจฉานุ
ที่ขยหาด ๑๖๓๓๘๖ ยิงยิงขึ้น

ด้วยไมยราพ รับเลี้ยง เยี่ยงลูกคน
ชีวิตเธอ...เด็ดยิ่ง...กว่าสิ่งใด

ถูกตรึง...บักกม๑...จนได้เสีย

ติดละเทีย ท่อนล่าง ทางเป็นปลา

ผู้เกิดก่อน...พอให้รู้...ดูต่างหน้า

ต้องจากลา อย่างถาวร มีอันคืน

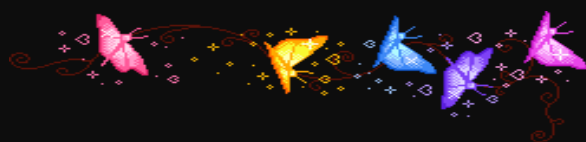
กัลดูกตุ แม่ทั้งได้ ใจสัปดาห์๑๑๑

ทั้งหลับตื่น รื่นรมย์ สุขสมใจ

ทุ่มเทรัก...ดลั๊กม๑...จนตักษ์ย

พบวันใหม่ ๑๑๑๑๑๑ แดงดงาม

ผู้ประพันธ์ : โทอา ธีระโรจน์

สุพรรณมัจฉา

สุพรรณมัจฉาแปลว่า นาง "ปลาทอง"

มีการดาว่ายหน้าเล่นด้วยเป็นปลา

ที่อนบมมีลักษณะเด่นเป็นมนุษย์

งดงามภักทยามีสินสอดอันนารี

มีชีวิตต้องอยู่อาศัยอยู่ในน้ำ

ต้องว่ายวนเพราะมีหางเป็นนางปลา

ปรากฏกายให้ได้เห็นเด่นงดงาม

สั่งหนุมาหน้าสิงพลงนล้าเลี้ยง

เมื่อทศกัณฐ์ฆ่าเจ้าชัฒถวาง

ใช้ฝูงปลาคาบก้อนหินไปทิ้งเขา

ถมเท่า ไหร่แต่ทำ ไมไม่เป็นผล

จึงดำลง ไปใต้น้ำทำทนต์

เหล่ามัจฉาบริการทำการใหญ่

คาบก้อนหินไปทิ้งวางกลางมหาธารา

คิดจะฆ่านางให้ตายวาศิวิ

แต่สุดท้ายได้เปลี่ยหัวใจ ในบัดดล

หนุมาเนกี่ยลสุพรรณมัจฉามาเป็นเมีย

เลิกชัฒถวางการสร้างถนนแลรีลสมปอง

เมื่อหนุมาเนกาไปไม่เหลียวกลับ

จะบอกพ่อก็กลัวท่านประหารชีวิต

ธิดาของทศกัณฐ์เจ้ายักษ์

นางสีดาคือน้องพี่ดาเดียวกัน

ตอนล่างสุดหางเป็นปลาว่าเล่าขาน

มีผิวพรรณสุดสง่างามของท่า

สุดขอกขำไม่อยู่วังอย่างเคหา

ชลธาราจึงเป็นตั้งบ้านวังเวียง

เมื่อพระรามต้องประสังศิถนแลเลี้ยง

ไปโยนแหเวียงก้อนหินลงตรงทะเล

โดยให้นางสุพรรณมัจฉาขอล่า

ให้จบเห่ทำถนนยวบย่นไป

ใยวบย่นหนุมาเนกาหน้าสงสัย

แล้วเข้าไปเมื่อได้เห็นเป็นฝูงปลา

เห็นใจไวเคียงข้างนางสุพรรณมัจฉา

ตั้งหนุมาเนกาหนุมาเนกาแลนลิตแลนพาน

จึงขักรักรักอย่างหวังผล

ไปหลงรักนักหนานางปลาทอง

ร่วมคลลเคลสิยจนภายหลังนางตั้งทำ

แม้จะต้องเสียเวลาบ้างก็ยังดี

ห่างหายลับนางสุพรรณมัจฉารัศมี

จึงว่ายหนีไปอยู่เกาะเพราะกลัวตาย

ถึงเวลาเมื่อครบกำหนดตลอด
ตัวเป็นสิงหนาทเหมือนปลาทูลดาวย

นางสิริอุกฤษมาอย่างปลาไซริ
ตั้งชื่อให้ "มัจฉานุ" เป็นอนุสรณ์

เกิดความกลัวว่าบิดาจะล่วงรู้
จำต้องจากต้องนำบุตรสุดอาทร

นางสมสู่กับหนูมาณวิกลม
ทิ้งถาวรบนชายหาดอนาคครัน

เป็นมยุขของมัจฉานุสุดนิทร
เมื่อไมยราพกษัตราเมื่องบาตาด

ไม่ต้องนอนเตียงตายชายหาดนั้น
ประพาสฟ้านฤกษะตาพากลับไป

รับเลี้ยงไว้เป็นลูกบุตรบุญธรรม
อยู่เป็นสุขไม่หวาดหวั่นไม่พร้อใจ

ชุดตระขน้าขนาดใหญ่ให้อาศัย
แล้วได้ไปเป็นอุปราชวังกรุงมลิวัน

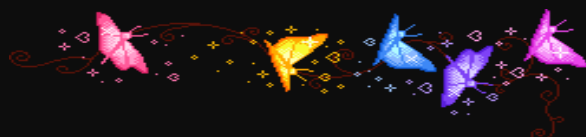
ส่วนตัวนางสุพรรณมัจฉาดาจากไกล
สู่สงภาพบงูปลาเหล่าบริวาร

ได้แหวกว่ายโตโตเต็มวัยดุจสัตว์
เลอทศกัณฐ์จึงทำให้ใจสบาย

อีกแบบอย่างของนางในวรรณคดี
งามคมขี้ใจไม่ด้อยหยิ่งกว่าใคร

กำเนิดดีศรีขี้กษัตริย์ปลาทองสองฝั่งสาย
ต้องอาศัยในธารา...สุพรรณมัจฉานาง

ผู้ประพันธ์ : อรุณ สุวรรณปากแพรง

สุพรรณมัจฉา

มีนางฉางผู้หนึ่งพึ่งกล่าวขลุ่ย
ประติพัทธ์สมสู่กับนางปลา

ภายหลังนางเป็นยักษ์เหมือนบิดา
เล่าอยู่ในมหาสมุทรธาราลัย

ครั้งพระรามยกทัพถึงขย่ง
รับสั่งให้ทหารเอกหนุมาน

ทศกัณฐ์สั่งสั่งพระธิดา
ชนหินเอกทั้ง ไปไม่อำพราง

หนุมานแปลกใจเป็นนักหนา
ได้พบนางสุพรรณมัจฉาอรทัย

ด้วยความโกรธชักรัตริที่พกพา
กลับเบียดเบียนใจลุ่มหลงอนงค์นาง

นางสุพรรณมัจฉาเห็นงามสง่า
หนุมานเล่าพจนะพรินทร์รมย์

นางสุพรรณมัจฉาเจ้าพร้อมพริก
ร่วมมือกันสร้างถนนจนเสร็จงาน

ให้กำเนิดบุตรชายคล้ายพ่อแม่
มัจฉาภายหลังเป็นสิงหางเป็นปลา

เกรงกลัวภัยจากทำวทศพิกตร
สิงนามาทิ้งไว้ที่ขย่งชล

เป็นบุตรทศกัณฐ์จอมยักษา

เกิดธิดาสุพรรณมัจฉาทรามลัย

หางเป็นปลาเหมือนแม่เห็นใจ

ตัดวิหะเลเลี้ยงไว้เป็นบริวาร

มหาสมุทรสุดหยั่งไม่อาจหาญ

ไปทำการถมทะเลเพื่อสร้างทาง

ให้นำพาบริวาร ไปจัดขวาง

ถนนสร้างไม่สำเร็จพันเภทภัย

ดำดงใต้ธาราตัดโดยดั่ง

คอยคาบหินทิ้ง ไปสิ้นหนทาง

จะทำการถมฆ่าที่จัดขวาง

แถมเลี้ยงช้างเป็นคู่ขึ้นคู่ขม

สีพรรณเป็นสีทองงามสวยสม

ได้ขึ้นนมสมสู่อยู่บาดาล

หนุมานหลงรักสมัครดีมาน

ทัพพระรามยกผ่านเข้าดงกา

ที่แน่แท้เห็นอยู่ตามประสา

พระมารดาสารอกอกอกลูกตน

ด้วยประจักษ์หากรู้จะเสียผล

ท้วงมีคนมาพบสับนุญกรรม

ไมยราพเป็นเจ้าแม่ของบาดาล
นำมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม

ได้พบพานใจคิดด้วยอุปถัมภ์
สุดทำย่น้ำที่พจนะได้ครองแม่เอง

ผู้ประพันธ์ : อัญชลี ณ เที่ยงใหม่

